

ע"פ 32495/01/18 - קאייס אבו פרח נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ת 32495-01-18 אבו פרח קאייס נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופט ערן קוטון

מערער קאייס אבו פרח

נגד

מדינת ישראל משיבה

פסק דין

1. לפני ערעור על פסק דינו של בית משפט השלום לתעבורה בחדרה (להלן: "בית משפט קמא") שניתן בגדרי תת"ע 3072-12-17, בהעדרו של המערער, ועל החלטתו של בית משפט קמא שלא לבטל את פסק הדין.

כתב האישום

2. לפני בית משפט קמא הונח כתב אישום בו יוחסו למערער עבירות לפי סעיף 10(ב) לפקודת התעבורה [נוסח חדש] (להלן: "פקודת התעבורה") ולפי סעיף 2(א) לפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970 (להלן: "פקודת הביטוח").

על פי עובדות כתב האישום, ביום 6.9.17 בשעה 16:10 בבאקה אל-גרביה, הרשה המערער לאדם אחר (להלן: "האחר") לנהוג ברכב מנועי (טרקטורון) אשר היה בשליטתו, בעוד לאחר לא היה רישיון נהיגה תקף לסוג הרכב הנ"ל. בנוסף, הניח המערער לאחר להשתמש ברכב האמור מבלי שהיתה לו או לאחר פוליסת ביטוח בת תוקף המכסה את נהיגתו.

ההליך בבית משפט קמא

3. הדיון התקיים בבית משפט קמא ביום 4.1.18, אך המערער לא התייצב לדיון למרות שזומן כדיון. בנסיבות אלה, ראה בית משפט קמא את המערער כמי שמודה במיוחס לו והרשיעו על פי הודאתו. בטיעוניה לעונש בקשה המשיבה להטיל על המערער "פסילה מרתיעה ומשמעותית", פסילה על תנאי וקנס.

בית משפט קמא גזר על המערער את העונש כדלקמן: פסילה מלקבל או מלהחזיק רישיון נהיגה לתקופה של

ששה חודשים; פסילה מלקבל או מלהחזיק רישיון נהיגה לתקופה של ששה חודשים וזאת על תנאי למשך שלוש שנים; קנס בסך 2,500 ₪ לתשלום בתוך 90 יום.

4. המערער הגיש בקשה לביטול או עיכוב גזר הדין שניתן בהעדרו (להלן: "הבקשה").

בבקשה טען המערער כי סבר בתום לב ובתמימות כי הדיון בעניינו קבוע לפני בית משפט קמא ליום 14.1.18, כך אף הודיע לבא כוחו. עוד נטען כי המערער אמנם בגיר אך נמצא על סף קטינות, שכן רק לפני כחצי שנה מלאו לושמונה-עשרה שנים. בתום לב סבר המערער כי מי שנהג בטרקטורון היה מורשה לנהיגה. המערער לא ידע ולא היתה לו כל יכולת לדעת כי האחר אינו מורשה לנהיגה. בנוסף נטען כי מצבו הכלכלי של המערער קשה ממש. לפיכך העונש שהוטל עליו חורג מן העונש ההולם, הן בהיבט הכספי והן מבחינת תקופת הפסילה.

נטען כי המערער עומד על חפותו ונבצר ממנו להתייצב לדיון בנסיבות שאינן בשליטתו. משכך, נטען בבקשה, ראוי שיינתן למערער יומו בבית משפט קמא.

5. בהחלטה מנומקת ומפורטת שניתנה ביום 10.1.18 דחה בית משפט קמא את הבקשה.

בית משפט קמא התייחס למסגרת הנורמטיבית החלה על המקרה המאפשרת לדון נאשם אשר אינו מתייצב לבירור דינו. חזקה היא כי אם הוזמן כדן ולא התייצב יראוהו כמודה בעובדות הנטענות כנגדו.

אשר לביטול פסק הדין, ציין בית משפט קמא כי ניתן לבטל פסק דין שניתן בהעדרו של נאשם על בסיס שני טעמים חלופיים, קיומה של סיבה מוצדקת לאי התייצבות וחשש לעיוות דין כתוצאה מאי ביטול פסק הדין. בענייננו, כך נקבע, הוזמן המערער לדיון כדן וקיבל את הדוח אשר מהווה כתב האישום במעמד ביצוע העבירה. טענתו בדבר הסיבה לאי התייצבותו אינה נסמכת על אסמכתא כלשהי. גם אם היה מצרך עותק מן היומן הרי אין בכך די שכן מדובר בטענה כללית שאם תתקבל יהיה בה כדי לבסס טענות כלליות של נאשמים שאינם מתייצבים לבירור דינם. עוד צוין כי המערער התייחס באופן כללי ושטחי בלבד לסיכויי הגנתו, ואין בעצם אי הידיעה על אודות היות האחר בלתי מורשה כדי להוות טענת הגנה. הענישה שהוטלה על המערער אינה חורגת ממתחם העונש ההולם, בפרט שלעניין זה לא נטענה טענה כלשהי. אין בהותרת פסק הדין על כנו כדי לגרום למערער עיוות דין. משכך, נדחתה בקשתו של המערער.

הערעור

6. המערער ממאן להשלים עם החלטתו של בית משפט קמא. בהודעת הערעור פורטה השתלשלות העניינים שתוארה לעיל. לטענת המערער לא עלה בידו להתייצב לדיון מאחר וסבר בתום לב כי הדיון נקבע ליום 14.1.18 ולא ליום 4.1.18. כך אף הודיע לבא כוחו והאחרון רשם את המועד ביומנו. להודעת הערעור צורף דף רישום מיומנו של ב"כ המערער. עוד לטענת המערער לא ידע ולא היתה לו כל אפשרות לדעת כי האחר שנהג בטרקטורון איננו מורשה לנהיגה. בדחיית הבקשה לביטול גזר הדין ננעלו שערי בית משפט קמא בפני המערער והוא לעולם לא יוכל לפרוש את כנפי הגנתו כראוי. יש בפיו טענה מוצדקת לאי התייצבותו לדיון וטעותו היא כנה ואנושית. משכך, לגישת המערער, שגה בית משפט

קמא משלא התייחס לטענותיו בהחלטה שנתן. כן שגה בית משפט קמא עת העדיף לחסום את גישת המערער ואת הגנתו בפניו. ראוי היה בנסיבות העניין לאפשר למערער לעשות זאת, בפרט נוכח תמימותו וגילו. לחילופין בלבד, נטען כי העונש שהוטל על המערער מבלי שנשמעו טענותיו הוא כבד.

7. בדיון חזר ב"כ המערער על טענותיו המפורטות לעיל וציין כי בית משפט קמא אף נמנע מלבקש את תגובת המשיבה. מנגד ביקשה המשיבה לדחות את הערעור.

לטענת המשיבה החלטתו של בית משפט קמא לדחות את הבקשה לביטול גזר הדין שניתן בהעדרו של המערער היא נכונה וראויה, ומתיישבת עם פסיקה ענפה שניתנה בהקשר דנן. על פי ההלכה הפסוקה שכחת דיון, גם אם בתום לב, טעות משרדית או טעות ברישום ביומן, אינן מהוות סיבה מוצדקת להיעדרות מן הדיון אליו זומן נאשם כדיון. למערער ניתן יומו בבית משפט קמא ואין לו להלין אלא על עצמו על שלא התייצב לבירור דינו. בנוסף לכך, טענת ההגנה הלכאורית אשר הועלתה בבקשה ובהודעת הערעור, אינה יכולה להוות הגנה ממשית ואינה יוצרת חשש לעיוות דין שנגרם למערער עת נידון בהעדרו. אף בחומר הראיות אשר בתיק החקירה לא נטען כי המערער לא היה מודע לכך שהאחר אינו מורשה לנהוג. יתרה מכך, עסקינן בעבירה של אחריות קפידה ועל המערער להוכיח שנקט בכל האמצעים על מנת למנוע מהאחר שאינו מורשה לנהיגה מלבצע את הנהיגה. גם העונש שהוטל על המערער הוא עונש סביר בנסיבות העניין, שכן עסקינן בעבירה חמורה. אמנם לחובת המערער לא רשומות הרשעות תעבורה קודמות, אולם יש לזכור כי הוא מחזיק ברישיון נהיגה משנת 2017. תקופה קצרה לאחר קבלת רישיון הנהיגה כבר כשל המערער בביצוע מעשה חמור.

8. לאחר הדיון השלים ב"כ המערער טיעונו בכתב, הגם שלא קיבל את רשות בית המשפט. ב"כ המערער ציין כי לא הוגש כתב אישום כנגד האחר אשר לטענת המשיבה היה מי שנהג בטרקטורון, הגם שאותו אחר הוא "שותף מלא לעבירה וחלקו אף יותר חמור מחלקו של המערער".

דיון והכרעה

9. בחנתי את הנתונים שלפניי ושקלתי ענייניו של המערער.

10. המערער ביצע את העבירות שיוחסו לו ביום 6.9.17 וזומן כדיון שהתקיים בבית משפט קמא ביום 4.1.18. טענתו לפיה סבר לתומו כי הדיון נקבע ליום 14.1.18 נטענה בעלמא ואין ברישום ביומן בא כוחו כדי להצביע על כך שהמערער עצמו טעה לחשוב שמדובר בתאריך החלופי. הרישום ביומן עשוי לכל היותר להוכיח כי המערער פנה לבא כוחו לאחר מועד הדיון שהתקיים בבית משפט קמא. יפוי הכוח שצורף לבקשה נחתם ביום 8.1.18, הגם שרשאי היה המערער לפנות לבא כוחו במהלך מספר חודשים לאחר קבלת הזימון.

11. נפסק לאחרונה ברע"פ 9109/17 סדובי נ' מדינת ישראל (19.12.17) -

"ביטול פסק דין בהעדרו של הנאשם, נעשה על פי סעיף 130(ח) לחוק סדר הדין הפלילי, לפיו: "נגזר

עמוד 3

דינו של הנאשם בחטא או בעוון שלא בפניו, רשאי בית המשפט, על פי בקשת הנידון, לבטל את הדין לרבות את הכרעת הדין וגזר הדין אם ניתנו בהעדרו, אם נוכח שהיתה סיבה מוצדקת לאי התייצבותו או אם ראה שהדבר דרוש כדי למנוע עיוות דין". על משמעותם של שני טעמים אלו (סיבה מוצדקת לאי התייצבותו של הנאשם לדין בעניינו; או עיוות דין מהותי אשר עלול להיגרם לו), עמד בית משפט זה, ברע"פ 9142/01 איטליא נ' מדינת ישראל (02.10.2003), בקובעו כי:

"על-מנת לשכנע את בית-המשפט כי יש עילה טובה לביטול פסק-הדין ולהניע את גלגלי המערכת השיפוטית מחדש, האפשרות האחת היא שהמבקש יראה כי יש נימוק של ממש לאי-התייצבותו לדין. שכחה של מועד הדין לבדה, אפילו אם אירעה בתום-לב, אינה יכולה להצדיק אי-הופעה לדין [...]. דין דומה יחול לגבי טעות משרדית של עורך-הדין המייצג נאשם או לגבי טעות הנובעת מחוסר תשומת-לב של הנאשם עצמו. עם זאת, כאמור, גם בנסיבות אלה, אם מוכיח המבקש - וזו האפשרות השנייה - שאי-היעתרות לבקשתו עלולה לגרום עיוות דין, דין בקשתו להתקבל, לדוגמה אם לא התייצב נאשם למשפטו עקב שכחה גרידא, אולם מבקשתו עולה באופן חד-משמעי כי בתאריך שבו מיוחסת לו עבירת תנועה הוא לא שהה בתוך גבולות המדינה כלל. בנסיבות אלה החלטה שלא לבטל את פסק-הדין תגרום למבקש עיוות דין, שכן אין כל ספק כי דיון ענייני באישום היה מוביל למסקנה שיש לזכותו" (ראו גם: רע"פ 3518/16 מלקמו נ' מדינת ישראל (08.06.2015); רע"פ 6221/14 עאבדין נ' מדינת ישראל (21.09.2014); רע"פ 2438/14 פרחאט נ' מדינת ישראל (28.04.2014)).

אם כן טענת המערער לפיה טעה במועד הדין אינה יכולה להוות הצדקה לאי התייצבותו לדין.

12. בנוסף לכך, איני סבור כי נגרם למערער עיוות דין עת נדון בבית משפט קמא בהעדרו. אעיר כי המערער ביקש לבטל את גזר הדין ולא את פסק הדין בכללותו. בנוסף, טען המערער בבקשה ובהודעת הערעור כי לא היה ער לכך שהאחר אינו מורשה לנהוג.

סעיף 10(ב) לפקודת התעבורה מורנו - "בעל רכב ומי שהשליטה על הרכב בידו לא ירשה לנהוג ברכב למי שאינו רשאי לפי סעיף קטן (א) לנהוג בו, ובלבד שלא יהיה בעל רכב או מי שהשליטה על הרכב בידו, אחראי בעד נהיגתו על ידי אדם שאינו רשאי לנהוג בו, אם הוכיח שנקט בכל האמצעים הסבירים כדי שאותו אדם לא יוכל לנהוג ברכב".

עסקינן אפוא בעבירה של אחריות קפידה ועל המערער מוטל הנטל להוכיח שנקט בכל האמצעים הסבירים למנוע מן האחר לנהוג ברכב. טענת המערער לפיה לא היה ער לכך שהאחר אינו מורשה לנהיגה אינה יכולה להועיל לו, עת לא נטען כי עשה מעשה כלשהו על מנת לברר זאת, ואף לא נקט באמצעי כלשהו על מנת למנוע מן האחר מלנהוג.

13. נפסק ברע"פ 4184/02 לוי נ' מדינת ישראל (30.6.02) -

"אשר להוראת סעיף 10(ב) לפקודת התעבורה, נקבע בהלכת דויטש הנ"ל - שניתנה בשנת 1967 (לאמור - טרם כניסתו לתוקף של תיקון 39 לחוק העונשין) - כי מדובר בעבירה של אחריות קפידה. לאור הוראת סעיף 22(א) לחוק העונשין, נשמר כוחה של הלכה זו והיא תקפה גם היום. טענותיו של

המבקש, כי הלכה זו נקבעה בלא תשתית מספקת של "משפט ראוי", ונסמכה בעיקרה על לשון החוק, איננה מדויקת, ומכל מקום - אין בה כדי להעלות או להוריד לעניין זה.

אשר לטענתו האחרת של המבקש, כי קיים את הנדרש ממנו ועשה כל שניתן כדי למנוע את העבירה, לא מצאתי עילה להתערב במסקנתן של הערכאות הקודמות, כי המבקש חייב היה לטרוח ולברר האם אכן מחזיקה העובדת ברשיון נהיגה כדן".

14. אשר לטענת המערער לפיה האחר לא הועמד לדין למרות חומרת העבירה שביצע, טענה זו לא נטענה לפני בית משפט קמא ואף לא במהלך הדיון בערעור. המשיבה לא יכולה היתה להתייחס אליה והטענה כשלעצמה לא הוכחה כלל ועיקר.

15. אשר לחומרת העונש, הלכה עמנו לפיה ערכאת הערעור לא תטה להתערב בענישה שגזרה הערכאה הדיונית אלא במקרים חריגים בהם ניכרת בגזר הדין טעות מהותית או כאשר עסקינן בעונש החורג באופן קיצוני מרמת הענישה המקובלת.

נפסק לדוגמא בע"פ 7190/15 מדינת ישראל נ' סלוצקי (5.7.16) -

"ככלל, תימנע ערכאת הערעור מלהתערב בעונש שהשיתה הערכאה הדיונית על נאשם, כל עוד לא נפלה טעות בולטת בגזר הדין או חריגה באופן מובהק מרף הענישה הנוהג בנסיבות דומות [...]"

16. אמנם עונשו של המערער אינו קל, בפרט בהיותו נהג צעיר שאך זה קיבל את רישיון הנהיגה, אך העונש אינו חורג מרמת הענישה המקובלת נוכח חומרת האירוע המתואר בכתב האישום והסכנה הרבה הרובצת לפתחו של אירוע מן הסוג דן.

אזכיר כי סעיף 2(ב) לפקודת הביטוח מורנו -

"העובר על הוראות סעיף קטן (א), דינו - מאסר שלושה חדשים או קנס 750 לירות, ורשאי בית המשפט, בנוסף לכל עונש אחר, לפסול אותו מקבל או מהחזיק רשיון נהיגה כאמור בסעיף 36א לפקודת התעבורה, או לפסלו מקבל או מהחזיק רשיון רכב לסוג מסוים של רכב או לרכב מסוים, לתקופה שלא תפחת משנים-עשר חודש, זולת אם ראה להורות על פסילה לתקופה קצרה יותר מנסיבות מיוחדות שיפרש בפסק הדין; תחילת הפסילה וחישוב תקופתה יהיו כאמור בסעיף 42 לפקודת התעבורה".

[ההדגשה אינה במקור, ע.ק.]

נוכח האמור אין מקום לקבוע כי בית משפט קמא החמיר עם המערער יתר על המידה במידה המצדיקה התערבות.

17. משאלו פני הדברים, ובהצטבר הטעמים שלעיל, אין בידי להיעתר לערעור.
עמוד 5

הצדדים הסכימו כי פסק הדין יינתן בהעדרם.

המזכירות תשלח את פסק הדין לצדדים ותוודא קבלתו.

ניתן היום, ל' שבט תשע"ח, 15 פברואר 2018, בהעדר הצדדים.